Biuletyn Europejski nr 8 (79)/2020*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 3

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 4

Cła 4

Cudzoziemcy 5

Ochrona środowiska 5

Transport 8

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 9

* Biuletyn opracowywany przez Wydział V Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 3 sierpnia 2020 r. podpisano w Wilnie porozumienie o wzajemnym uznawaniu przez Polskę i Litwę dokumentów uprawniających do podejmowania studiów oraz uznawaniu okresów studiów, tytułów zawodowych, stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki.

- 6 sierpnia 2020 r. Komisja Europejska zadeklarowała władzom Libanu przekazanie 33 mln euro na najpilniejsze potrzeby – pomoc medyczną i sprzęt oraz ochronę infrastruktury krytycznej w związku z następstwami wybuchu w stolicy kraju Bejrucie 4 sierpnia br. W dniu 11 sierpnia zadeklarowano dodatkowe środki w wysokości 30 mln EUR na pomoc w zaspokojeniu pilnych potrzeb osób, które ucierpiały w wyniku eksplozji. Pierwszy samolot z w ramach unijnego humanitarnego mostu powietrznego wylądował 13 sierpnia br.

- 19 sierpnia obchodzony jest Światowy Dzień Pomocy Humanitarnej (*World Humanitarian Day*) ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 11 grudnia 2008 roku. (*vide:* rezolucja ONZ nr A/RES/63/139 – https://undocs.org/A/RES/63/139).

- 19 sierpnia 2020 r. UE (wideokonferencja członków Rady Europejskiej) w konkluzjach wydanych po tym szczycie szefowie państw lub rządów państw unijnych potwierdzili, że UE nie uznaje wyników wyborów z dnia 9 sierpnia br. przedstawionych przez białoruskie władze. Potępili przemoc wobec pokojowych demonstrantów i wyrazili solidarność z Białorusinami (oświadczenie rządu polskiego w kwestii solidarności wydano 14 sierpnia br., tego dnia odbyła się też w tej sprawie nieformalna wideokonferencja ministrów spraw zagranicznych państw członkowskich UE, Komisja Wenecka przy RE (w której Białoruś posiada status członka stowarzyszonego) podkreśliła konieczość poszanowania demokratycznych standardów wyborczych, a Sekretarz Generalna RE, Marija Pejčinović Burić, wydała oświadczenie o wspieraniu reform na Białorusi). W dniu 26 sierpnia stanowisko wspierające wobec dążeń do demokratyzacji Białorusi zajęli także Przewodniczący Kongresu Władz Lokalnych oraz Regionanych RE; Przewodniczący Zgromadzenia Parlamentarnego RE.

- 19 sierpnia 2020 r. Liechtenstein wniósł do ETPC skargę międzypaństwową przeciwko Czechom. Skarga dotyczy dekretów Benesza z 1945 r., na mocy których pozbawiono majątku m.in. osoby o niemieckim pochodzeniu etnicznym i w świetle których uznano obywateli Liechtensteinu za Niemców. Przedmiotem sporu jest majątek domu książęcego Liechtensteinów (w którego skład weszły ziemie o powierzchni ok. 50 tys. ha, a także wybudowane na tym terenie liczne rezydencje – wraz z główną siedzibą Liechtensteinów, zamkiem w Valticach na Morawach – i zbiory sztuki) skonfiskowany przez Czechosłowację po II wojnie światowej. Całkowita powierzchnia terenów zagarniętych przez państwo czechosłowackie stanowi ponad trzykrotność obecnego terytorium państwa Liechtenstein, obejmującego ziemie zakupione przez Hansa Adama von Liechtensteina na przełomie XVII i XVIII w. Jest to 25-ta skarga międzypaństwowa od 1953 r.

- 21 sierpnia 2020 r. ETPC wydał środek tymczasowy (*interim measure*), według którego rząd rosyjski ma umożliwić rodzinie i lekarzom Aleksieja Nawalnego dostęp do niego oraz sprawdzenie, czy nadaje się do przeniesienia do Niemiec w celu leczenia. Środek uchylono 24 sierpnia, po przetransportowaniu rosyjskiego opozycjonisty do berlińskiej kliniki Charité, gdzie stwierdzono otrucie.

- 11 sierpnia 2020 r., a następnie 25 i 31 sierpnia wydano, w ramach walki z pandemią koronawirusa COVID-19 trzy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zakazów w ruchu lotniczym, zawierające wykaz państw i terytoriów, do których ruch lotniczy jest zamknięty (na koniec sierpnia były to łącznie 44 państwa).

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/1176 z dnia 7 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2019/1387 w odniesieniu do odroczenia dat rozpoczęcia stosowania niektórych środków w związku z pandemią COVID-19 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 259 z 10.8.2020, s. 10–11).

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/1177 z dnia 7 sierpnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2020/469 w odniesieniu do odroczenia dat rozpoczęcia stosowania niektórych środków w związku z pandemią COVID-19 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 259 z 10.8.2020, s. 12–13).

- Zalecenie Rady (UE) 2020/1186 z dnia 7 sierpnia 2020 r. zmieniające zalecenie Rady (UE) 2020/912 w sprawie tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE oraz ewentualnego zniesienia takiego ograniczenia (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 261 z 11.8.2020, s. 83–85).

.

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 10 września 2020 r. w sprawie C-509/19, BMW Bayerische Motorenwerke AG przeciwko Hauptzollamt München

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Unijny kodeks celny – Rozporządzenie (UE) nr 952/2013 – Artykuł 71 ust. 1 lit. b) – Wartość celna – Przywóz produktów elektronicznych wyposażonych w oprogramowanie

*) Artykuł 71 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że pozwala on – do celów ustalenia wartości celnej przywożonego towaru – na dodanie do wartości transakcyjnej tego towaru wartości ekonomicznej oprogramowania zaprojektowanego w Unii Europejskiej i nieodpłatnie udostępnionego przez kupującego sprzedającemu mającemu siedzibę w państwie trzecim.

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 3 września 2020 r. w sprawach połączonych C-503/19 i C-592/19, UQ i SI przeciwko Subdelegación del Gobierno en Barcelona

Odesłanie prejudycjalne – Status obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi – Dyrektywa 2003/109/WE – Artykuł 6 ust. 1 – Okoliczności, jakie należy wziąć pod uwagę – Uregulowanie krajowe – Nieuwzględnienie tych okoliczności – Odmowa przyznania statusu rezydenta długoterminowego z powodu uprzedniej karalności zainteresowanego

*) Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które zgodnie z jego wykładnią dokonywaną przez część sądów tego państwa przewiduje, że obywatelowi państwa trzeciego można odmówić statusu rezydenta długoterminowego w tym państwie członkowskim wyłącznie na tej podstawie, że był on uprzednio karany, bez konkretnego badania jego sytuacji, w szczególności w odniesieniu do charakteru popełnionego przez niego przestępstwa, zagrożenia, jakie ewentualnie stanowi dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, okresu zamieszkiwania na terytorium tego państwa członkowskiego i istnienia powiązań z tym państwem.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 3 września 2020 r. w sprawach połączonych od C-21/19 do C-23/19, XN, YO, P.F. Kamstra Recycling BV

Odesłanie prejudycjalne – Odpady – Przemieszczanie – Rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 – Odpady objęte procedurą uprzedniego pisemnego zgłoszenia i zgody – Artykuł 1 ust. 3 – Przemieszczenia, które podlegają wymogom w zakresie zezwoleń – Dyrektywa 2008/98/WE – Artykuł 5 ust. 1 – Pojęcie „produktu ubocznego” – Rozporządzenie (WE) nr 1069/2009 – Artykuł 3 pkt 1 – Pojęcie „produktu

ubocznego pochodzenia zwierzęcego"– Przemieszczanie mieszaniny produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i innych materiałów

*) Artykuł 5 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy i art. 3 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) należy interpretować w ten sposób, że materiał, który nie może zostać sklasyfikowany jako „produkt uboczny" w rozumieniu pierwszego z tych przepisów, może jednak zostać uznany za „produkt uboczny pochodzenia zwierzęcego" w rozumieniu drugiego z nich.

*) Artykuł 1 ust. 3 lit. d) rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów, zmienionego rozporządzeniem Komisji (UE) nr 135/2012 z dnia 16 lutego 2012 r., należy interpretować w ten sposób, że przemieszczanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego objęte rozporządzeniem nr 1069/2009 jest wyłączone z zakresu stosowania rozporządzenia nr 1013/2006, zmienionego rozporządzeniem nr 135/2012, poza przypadkami, w których rozporządzenie nr 1069/2009 wyraźnie przewiduje stosowanie rozporządzenia nr 1013/2006, zmienionego rozporządzeniem nr 135/2012.

*) Artykuł 1 ust. 3 lit. d) rozporządzenia nr 1013/2006, zmienionego rozporządzeniem nr 135/2012 należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie do przemieszczania mieszaniny produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 w rozumieniu art. 10 rozporządzenia nr 1069/2009 i innych materiałów sklasyfikowanych jako odpady inne niż niebezpieczne w rozumieniu rozporządzenia nr 1013/2006, zmienionego rozporządzeniem nr 135/2012. Proporcja, jaką stanowią produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego w mieszaninie, nie ma w tym względzie znaczenia.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 9 września 2020 r. w sprawie C-254/19, Friends of the Irish Environment Ltd przeciwko An Bord Pleanála

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 92/43/EWG – Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Artykuł 6 ust. 3 – Zakres stosowania – Pojęcia „przedsięwzięcia" i „zgody" – Odpowiednia ocena skutków planu lub przedsięwzięcia dla chronionego terenu – Decyzja przedłużająca okres zezwolenia na budowę terminalu regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego – Pierwotna decyzja oparta na uregulowaniu krajowym, które nie transponowało prawidłowo dyrektywy 92/43

*) Decyzja przedłużająca dziesięcioletni termin ustalony pierwotnie na realizację przedsięwzięcia budowy terminalu regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego powinna zostać uznana za zgodę na przedsięwzięcie w rozumieniu art. 6 ust. 3 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, jeżeli pierwotne zezwolenie na to przedsięwzięcie, które utraciło ważność, przestało wywoływać skutki prawne po upływie terminu, który wyznaczono w nim na te roboty, a robót tych nie rozpoczęto.

*) Do właściwego organu należy dokonanie oceny, czy decyzja o przedłużeniu początkowo wyznaczonego terminu na realizację przedsięwzięcia budowy terminalu regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego, w przypadku którego pierwotne zezwolenie utraciło ważność, powinna być przedmiotem odpowiedniej oceny oddziaływania, o której mowa w art. 6 ust. 3 zdanie pierwsze dyrektywy 92/43, oraz, w razie potrzeby, czy ocena ta powinna dotyczyć całego przedsięwzięcia czy jego części, z uwzględnieniem w szczególności zarówno przeprowadzonej ewentualnie oceny wcześniejszej, jak i ewentualnych zmian istotnych danych środowiskowych i naukowych, lecz również ewentualnej zmiany przedsięwzięcia lub istnienia innych planów lub przedsięwzięć.

Tej oceny oddziaływania należy dokonać, jeżeli na podstawie najlepszej wiedzy naukowej w danej dziedzinie nie można wykluczyć, że przedsięwzięcie to wpłynie na założenia ochrony danego terenu. Wcześniejsza ocena tego przedsięwzięcia przeprowadzona przed wydaniem pierwotnego zezwolenia na inwestycję może wykluczyć to ryzyko tylko wtedy, gdy zawiera całościowe, precyzyjne i ostateczne wnioski, które mogą z naukowego punktu widzenia rozwiać wszelkie racjonalne wątpliwości co do

skutków robót, z zastrzeżeniem braku zmian w istotnych danych środowiskowych i naukowych, ewentualnej zmiany przedsięwzięcia lub istnienia innych planów lub przedsięwzięć.

Transport

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 3 września 2020 r. w sprawie C-356/19, Delfly sp. z o.o. przeciwko Smartwings Poland sp. z o.o., wcześniej Travel Service Polska sp. z o.o.

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 – Artykuł 7 – Prawo do odszkodowania w przypadku opóźnienia lub odwołania lotu – Warunki uzyskania odszkodowania – Żądanie wyrażone w walucie krajowej – Przepis prawa krajowego niedopuszczający dokonania przez wierzyciela wyboru waluty

*) Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91, a w szczególności jego art. 7 ust. 1, należy interpretować w ten sposób, że pasażer, którego lot został odwołany lub doznał dużego opóźnienia, lub jego następca prawny może domagać się zapłaty kwoty odszkodowania, o której mowa w tym przepisie, w walucie krajowej, która obowiązuje w miejscu jego zamieszkania, w związku z czym wspomniany przepis stoi na przeszkodzie uregulowaniu lub praktyce orzeczniczej państwa członkowskiego, zgodnie z którymi powództwo odszkodowawcze takiego pasażera lub jego następcy prawnego zostanie oddalone z tej tylko przyczyny, że roszczenie określono w walucie krajowej.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok ETPC (Izba) z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie *D. przeciwko Francji* (skarga nr 11288/18)

Brak naruszenia art. 8 EKPC – prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego – brak naruszenia art. 14 w zw. z art. 8 EKPC – zakaz dyskryminacji – odmowa transkrypcji aktu stanu cywilnego (aktu urodzenia) – macierzyństwo zastępcze (surogacja) – związek prawny z matką intencyjną i genetyczną – pochodzenie jako element tożsamości – margines oceny

Skarżący – Pani i Pan D., są obywatelami Francji. Mieszkają w Canet en Roussillon. Trzeci skarżący to ich syn urodzony w 2012 r. w Ukrainie w wyniku umowy o macierzyństwo zastępcze (surogację). Sprawa dotyczyła odmowy wpisania do francuskiego rejestru urodzeń, małżeństw i śmierci szczegółów z aktu urodzenia dziecka urodzonego za granicą (w drodze surogacji), ponieważ przedstawione dokumenty wskazywały matkę intencyjną, która była również matką genetyczną dziecka, jako matkę.

W skardze do ETPC skarżący, powołując się na art. 8 EKPC, rozpatrywany samoistnie i w związku z subsydiarnym art. 14 Konwencji, podnieśli zarzut naruszenia prawa dziecka do poszanowania jego życia prywatnego i rodzinnego oraz dyskryminację ze uwagi na „sposób narodzin" w korzystaniu z dóbr chronionych przez art. 8 EKPC.

Trybunał nie przychylił się do zarzutów skargi. Powołując się na swoje wcześniejsze orzecznictwo – w sprawach *Mennesson przeciwko Francji* oraz *Labassee przeciwko Francji*, w których orzekał w kwestii stosunku prawnego między rodzicem a dzieckiem (w przypadku dziecka i jego intencyjnego ojca, będącego także ojcem biologicznym) – ETPC przypomniał, że odmowa uznania prawnej więzi rodzic–dziecko jest niezgodna z zasadą najlepszego interesu dziecka. Jednakże istnienie związku genetycznego nie oznacza, że prawo dziecka do poszanowania jego życia prywatnego wymaga automatycznie, by związek prawny z rodzicem intencyjnym został ustalony w drodze rejestracji szczegółów zagranicznego aktu urodzenia.

Również w swej pierwszej opinii doradczej (P16-2018-001) Trybunał stwierdził, że w świetle art. 8 Konwencji prawo krajowe musi przewidywać możliwość prawnego uznania relacji między dzieckiem urodzonym przez matkę-surogatkę a kobietą wpisaną w zagranicznym akcie urodzenia jako jego matka. Uznanie to nie musi jednak polegać na zarejestrowaniu kobiety jako matki dziecka w aktach stanu cywilnego. Odmowa rejestracji danych urodzenia dziecka urodzonego za granicą w ramach macierzyństwa zastępczego nie narusza bowiem prawa do poszanowania życia prywatnego, o ile prawny związek między rodzicem a dzieckiem można nawiązać poprzez adopcję.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy Trybunał nie znalazł podstawy do wydania innego orzeczenia w sprawie uznania stosunku prawnego z matką intencyjną, która była genetyczną matką dziecka. Tym samym nie doszło w jego ocenie do naruszenia art. 8, jak również art. 14 w zw. z art. 8 Konwencji.

Wyrok (Izby) z dnia 23 lipca 2020 r. w sprawie *M.K. i inni przeciwko Polsce* (skargi nr 40503/17, 42902/17 i 43643/17)

Naruszenie art. 3 EKPC – ochrona przed torturami oraz nieludzkim lub poniżającym traktowaniem – naruszenie art. 4 Protokołu nr 4 – zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców – naruszenie art. 13 EKPC w zw. z art. 4 Protokołu nr 4 oraz art. 3 Konwencji – prawo do skutecznego środka odwoławczego – wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej – wielokrotna odmowa wjazdu do Polski uchodźcom z Czeczenii na przejściu granicznym z Białorusią w Terespolu – bezprawność odmowy udzielenia ochrony międzynarodowej – naruszenie art. 34 EKPC w zw. z art. 39 Regulaminu Trybunału – niewykonanie przez państwo środka tymczasowego (*interim measure*)

Skarżący M.K. jest obywatelem rosyjskim. Między lipcem 2016 r. a czerwcem 2017 r. podróżował do przejść granicznych pomiędzy Białorusią a Polską około 30 razy, za każdym razem próbując – jako mieszkaniec niebezpiecznego regionu Czeczenii – złożyć i uzasadnić na piśmie wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Informował funkcjonariuszy Straży Granicznej (SG), że w Czeczenii był wielokrotnie zatrzymywany bezprawnie, aresztowany

i traktowany poniżająco. Jego białoruska wiza straciła ważność, nie mógł zatem pozostać w tym państwie, a uzyskanie tam azylu było praktycznie niemożliwe. Funkcjonariusze wielokrotnie (kilkadziesiąt razy) ignorowali te informacje i odmawiali przyjęcia wniosku, argumentując, że nie ma on prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a celem jego pobytu wcale nie jest azyl, lecz względy ekonomiczne lub personalne. W końcu udało mu się odwołać od decyzji do Komendanta Głównego SG, postępowanie odwoławcze w dacie wydania wyroku jeszcze się toczyło.

W czerwcu 2017 r. skarżący uzyskał od ETPC środek tymczasowy (*interim measure*), w którym Trybunał zakazał polskim władzom odesłania go z powrotem na Białoruś. Jednak rząd zignorował to zarządzenie, co stanowiło sytuację bez precedensu. Kolejne, podjęte później, próby złożenia wniosku o ochronę międzynarodową również kończyły się niepowodzeniem. Mimo że Trybunał dwukrotnie odrzucił wnioski polskiego rządu o uchylenie środka tymczasowego, skarżący w końcu opuścił Białoruś, bojąc się, że zostanie deportowany do Czeczenii.

Analogiczne stany faktyczne dotyczyły skarg nr 42902/17 i 43643/17. Skarżący to kolejno – małżeństwo M.A z piątką małoletnich dzieci, którzy byli również wygranymi skarżącymi w sprawie *M.A. i inni przeciwko Litwie*, którzy – po niepowodzeniu z przedostaniem się na Litwę próbowali wjechać do Polski przez Białoruś, a w przypadku których ojciec rodziny został finalnie deportowany do Czeczenii oraz małżeństwo M.K i Z.T. z trójką małoletnich dzieci, którzy ostatecznie opuścili Białoruś, bojąc się, że zostaną deportowani do Czeczenii. Podobnie jak główny skarżący pozostali również uzyskali *interim measure.*

Skarżący byli w grupie osób, którym 17 marca 2020 r. grupa adwokatów z Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie, we współpracy z organizacjami pozarządowymi (HFPC Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Human Constanta), udzieliła wsparcia prawnego *pro bono* na granicy w Terespolu. Tego dnia skarżący razem z pięćdziesięcioma pozostałymi osobami po raz kolejny nie zostali wpuszczeni do Polski.

W skargach do ETPC (wniesionych kolejno 8, 16 i 20 czerwca 2017 r.) skarżący powołali się na art. 3 Konwencji, art 4. Portokołu 4 do Konwencji oraz na art. 13 Konwencji w związku z wymienionymi przepisami. Ponadto podnieśli zarzut naruszenia środka

tymczasowego przez polski rząd. Trybunał połączył sprawy do rozpoznania z uwagi na podobieństwo stanu faktycznego.

Trybunał przychylił się do zarzutów skargi. Zauważył – wbrew twierdzeniom polskich władz – że cudzoziemcy składali wnioski azylowe, które były ignorowane przez Straż Graniczną. Trybunał uznał również, że była to część powszechnej praktyki na przejściu granicznym w Terespolu, potwierdzonej m.in. raportami organizacji pozarządowych (*inter alia:* Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Human Rights Watch, Amnesty International, białoruska organizacja Human Constanta) oraz Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.

Tym samym Trybunał stwierdził systemowe naruszenie Konwencji i protokołów do niej w postaci:

– art. 3 EKPC, nakazującego ochronę przed torturami oraz nieludzkim lub poniżającym traktowaniem z uwagi na ryzyko wydania skarżących przez władze Białorusi władzom Rosji i tym samym możliwości dalszego przekazania ich do Czeczenii, skąd skarżący wyjechali w obawie przed torturami. Polskie władze naruszyły ten przpis przez wielokrotną odmowę odebrania wniosku o ochronę międzynarodową, co doprowadziło do nieludzkiego traktowania;

– art. 4 Protokołu nr 4, który zakazuje zbiorowego wydalania cudzoziemców, co polegało na tym, że co prawda uchodźcom wydawano indywidualne decyzje o odmowie wjazdu, jednak władze ignorując składane przez nich wnioski o udzielenie ochrony nie zbadały ich indywidualnej sytuacji. Trybunał podkreślił, że była to część szerszej polityki państwa;

– art. 13 w zw. z art. 4 Protokołu nr 4 oraz art. 3 Konwencji, czyli brak zapewnienia skutecznego środka odwoławczego, ponieważ decyzja o odmowie wjazdu jest wykonywana natychmiast, co oznacza, że złożone od niej odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej nie wstrzymuje jej wykonania i prowadzi do natychmiastowego zawrócenia cudzoziemca z granicy Polski;

– art. 34 EKPC w zw. z art. 39 Regulaminu Trybunału, czyli zignorowania przez polskie władze wydanego przez Trybunał środka tymczasowego zakazującego zawrócenia skarżących na Białoruś oraz przyjęcia składanych przez skarżących wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

Trybunał nałożył na polski rząd obowiązek wypłaty „słusznego zadośćuczynienia" w wysokości 34 tys. euro.

Wyrok ETPC (Izba) z dnia 30 lipca 2020 r. w sprawie *Kirinčić i inni przeciwko Chorwacji* (skarga nr 31386/17)

Naruszenie art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu w rozsądnym terminie – naruszenie art. 13 EKPC – prawo do skutecznego środka odwoławczego – rozsądny termin – postępowanie cywilne – prawo własności – środki na przewlekłość postępowania – brak skutecznego środka odwoławczego

Skarżący są obywatelami Chorwacji. W latach 2000–2015 brali udział w postępowaniach cywilnych dotyczących prawa własności do znacjonalizowanej wcześniej nieruchomości. Samo postępowanie przed Sądem Najwyższym trwało od 2007 do 2015 roku. Wnieśli także w 2015 r. skargę konstytucyjną, oddaloną w 2016 r.

W skardze do ETPC zarzucili naruszenie art. 6 ust. 1 i art. 13 Konwencji. W ich ocenie w sprawie doszło do naruszenia prawa do rzetelnego procesu w rozsądnym terminie i braku skutecznych środków odwoławczych w tym zakresie.

Trybunał przychlił się do zarzutów skargi. Uznał, że czas trwania postępowania cywilnego dotyczącego prawa własności, które w przypadku skarżących trwało 15 lat, naruszył wymóg „rozsądnego termin" przewidziany w Konwencji. Skarga do Trybunału Konstytucyjnego nie stanowiła natomiast skutecznego środka odwoławczego, ponieważ Trybunał nie brał pod uwagę długości całego postępowania, lecz jedynie okres 5 miesięcy. Zauważył także, że skarżący nie uzyskali żadnego odszkodowania za przewlekłość podczas rozpatrywania ich sprawy. W związku z tym ETPC orzekł, że w sprawie doszło do naruszenia postanowień Konwencji.

Trybunał wydał również wyroki w sprawie *Marić przeciwko Chorwacji* (skarga nr 9849/15) oraz w sprawach *Glavinić* i *Marković przeciwko Chorwacji* (skargi nr 11388/15 oraz 25605/15), które dotyczyły podobnych spraw.